

І. В. Матюрін,

к. держ. упр., начальник підрозділу Управління СБУ в Донецькій області, м. Донецьк

МЕТОДИ ТА ПРИНЦИПИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ

I. Matyurin,

PhD in Public Administration, Head of Division of Security Service Department of Ukraine in Donetsk region, city Donetsk

METHODS AND PRINCIPLES OF GOVERNMENT REGULATION OF SOCIAL PROTECTION OF MILITARY PERSONNEL

Досліджено особливості методів і принципів забезпечення соціального захисту військовослужбовців. Запропоновано механізм державного регулювання соціального захисту військовослужбовців в умовах реформування Збройних Сил та правоохоронних органів України.

The paper studies the methods and principles of social protection of military personnel. The mechanism of the government regulation of social protection of military personnel under reforms in the Armed Forces and law enforcement authorities of Ukraine is offered.

Ключові слова: державне регулювання, методи, принципи, механізм, соціальний захист, військовослужбовці, реформування.

Key words: government regulation, methods, principles, mechanism, social protection, military personnel, reform.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

В Україні реформування Збройних Сил та правоохоронних органів збігається у часі з реформами в інших сферах суспільного життя, а саме: системи охорони здоров'я, системи соціальної підтримки тощо. Принципи, способи та заходи реалізації зазначених реформ повинні узгоджуватися, аналізуватися за співвідношенням їх пріоритетності, запобігання загрозам, що виникають. Необхідно розробляти прогнози на майбутнє, які взаємопов'язані з економічними, фінансовими, соціальними можливостями країни.

На сучасному етапі соціально-економічного розвитку України урядом достатньо чітко сформульовано головні цілі та завдання державного регулювання соціального захисту військовослужбовців. Програмними документами визначено також основні напрями їх реалізації. У зв'язку з цим великої практичної значущості набуває вироблення комплексу взаємопов'язаних заходів, покликаних забезпечити підвищення рівня життя військовослужбовців. Військовослужбовці відносяться до специфічної категорії громадян, які мають навички використання зброї, вміння психологічного впливу на людей, здатність працювати в групі, субординаційні здатності. Тому соціальний захист військовослужбовців стає необхідною умовою забезпечення національної безпеки в країні.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Переосмислення питань масштабів, форм і меж державного втручання в економіку свідчить про необхідність удосконалення державного регулювання соціального захисту військовослужбовців в Україні на основі розробки сучасних соціально орієнтованих програм та формування механізмів їх реалізації в контексті забезпечення національної безпеки. У цих умовах одним з важливих питань залишається виявлення ресурсної складової сутнісного змісту системи соціального захисту військовослужбовців в Україні, що є основою даного явища та визначає закономірності її функціонування.

Аналіз літературних джерел дозволяє зробити висновки, що зарубіжними та вітчизняними науковцями приділено значну увагу теоретичним та методологічним основам державного регулювання соціального захисту населення. Завдяки науковим розробкам учених можна стверджувати, що сьогодні наука державного управління має чимало досягнень, зокрема щодо виявлення особливостей функціонування сфери послуг в умовах переходу до постіндустріального інформаційного суспільства, формування соціально орієнтованої ринкової економіки та розвитку соціальної держави та ефективної системи соціального захисту військовослужбовців як основи забезпечення національної безпеки.

Тому мета даного дослідження полягає у визначенні основних методів та принципів забезпечення соціального захисту військовослужбовців з використанням діалектичного, абстрактно-логічного, методів індукції, дедукції та наукових узагальнень.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ З ОБГРУНТУВАННЯМ ОДЕРЖАНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДОСЛІДЖЕННЯ

Дослідження методів та принципів функціонування системи соціального захисту потребує виділення складових поняття механізму державного регулювання соціального захисту населення. Вітчизняні вчені виділяють такі складові зазначеного механізму, а саме: "суб'єкт", "об'єкт", "метод" та "спосіб" [1; 2]. Водночас багато авторів доповнюють ці поняття більш широким поняттям — "модель", у межах якого встановлюються об'єктивні закономірності явищ, що досліджуються. Модель дозволяє усвідомлювати різноманітний спектр характеристик об'єкту або явища, що вивчається. Модель державного регулювання економіки охоплює всю різноманітність методів, важелів, форм регулювання тощо.

Соціально-економічний аспект поняття "модель" полягає в тому, що модель завжди специфічна. Стосовно моделі соціального захисту військовослужбовців зазначимо, що розвиток такої моделі залежить від конкретно-історичних умов, особливостей соціально-економічного розвитку країни, економічної й політичної ситуації, цільових орієнтирів державної соціальної політики. Модель має бути діючою, тобто мати певний конкретний механізм її функціонування та реалізації.

І. Дацюк вважає, що поняття соціального захисту військовослужбовців є новою "соціально-економічною категорією теорії та практики державного управління, що виникло в процесі функціонування Збройних Сил України в умовах трансформаційного суспільства" [3, с. 6]. Вважаємо, що такий підхід є доречним, оскільки на сучасному етапі відбувається перехід від системи соціального забезпечення військовослужбовців, що склалася за радянських часів, до системи соціального захисту зазначеної категорії громадян у контексті модернізації соціально-економічних відносин. Водночас, необхідно уточнити, що співвідношення "соціального запиту та пропозиції не регулюються законами ринкової економіки, особливо у сфері суспільно-військових відносин, тому головним координуючим суб'єктом системи соціального захисту повинна виступати держава" [3, с. 6].

На думку О. Дьоміна, механізм державного регулювання економіки — це система "технічних ... форм, методів, важелів, інструментів впливу на економіку, на процес відтворення" на засадах законів та правових норм, що притаманні суспільству [4]. Водночас, розглядаючи механізм державного регулювання соціального захисту військовослужбовців як технічний, на думку автора, є недостатньо коректним. Прийнятним вважаємо визначення Л. Дмитриченко, яка зазначає, що механізм державного регулювання економіки — це "цілісна діалектична сукупність взаємопов'язаних, взаємообумовлених та цілеспрямованих економічних інструментів, важелів, форм, заходів, чинників та методів державного регулювання економіки з метою узгодження інтересів економічних суб'єктів держави" [1]. Механізм державного регулювання, на думку А.В. Каліни, складається з комплексу елементів регулювання на макроекономічному рівні, які є системою правових, економічних, соціальних та організаційних заходів, методів та форм, що охоплюють усю сукупність факторів впливу на різні сфери суспільного життя, ефективно застосування яких спроможне забезпечити позитивні якісні зміни у функціонуванні відповідної системи [5].

Ядром механізму державного регулювання соціального захисту є відповідна державна політика, а складовими — законодавчо-правові, економічні, соціальні та адміністративно-організаційні елементи. Законодавчо-

правова складова механізму державного регулювання соціального захисту військовослужбовців ґрунтується на побудові цілісної системи нормативно-правового забезпечення, через яку реалізується право військовослужбовців та членів їх родин, пенсіонерів та інвалідів Збройних Сил та правоохоронних органів України на соціальний захист у довгостроковому аспекті. Важливим у дії цього механізму є врахування сучасної нормативно-правової системи країн ЄС, координованість з міжнародними рекомендаціями та конвенціями, рекомендаціями та угодами.

Систему заходів економічної складової механізму державного регулювання соціального захисту військовослужбовців спрямовано на формування системи грошового забезпечення військовослужбовців, матеріальної бази функціонування державних гарантій у зазначеній сфері в довгостроковому та середньостроковому аспектах.

Соціальна складова механізму державного регулювання соціального захисту військовослужбовців передбачає забезпечення державою стабільності суспільства в контексті національної безпеки держави, врегулювання соціально-трудових відносин відповідно до змісту реформ Збройних Сил та правоохоронних органів, реформування системи відомчої медицини, удосконалення інституту соціального страхування військовослужбовців, запровадження заходів соціального захисту військовослужбовців: поліпшення професійної підготовки, розвитку соціальної інфраструктури тощо, що також відповідає довгостроковому та середньостроковому розвитку системи соціального захисту.

Адміністративно-організаційна складова механізму включає науково-методичне забезпечення аналізу процесу соціального захисту військовослужбовців, проведення інформаційного моніторингу, оперативність інформації про стан реформування Збройних Сил та правоохоронних органів України, удосконалення програм та стандартів послуг для зазначеної категорії громадян, що забезпечує середньостроковий та короткостроковий розвиток системи. Система інформаційного забезпечення як складова механізму державного регулювання соціального захисту військовослужбовців включає дані державної статистики та соціологічних досліджень, що дають змогу оцінити політику соціального захисту військовослужбовців, при необхідності корегувати її та здійснювати обґрунтовані прогнози, та забезпечує ефективне функціонування механізму, що досліджується, в довгостроковому, середньостроковому та короткостроковому аспектах.

Державна політика соціального захисту військовослужбовців реалізується через застосування різноманітних методів, відповідно "метод" — це спосіб досягнення мети, певна упорядкована діяльність. Під методами, як правило, розуміються засоби досягнення поставлених цілей. Виражаючи якісну сторону реалізації управлінських функцій, методи безпосередньо пов'язані з державно-владними повноваженнями, що відповідають таким функціям [1]. Це — спосіб практичної реалізації управлінських функцій через здійснення організаційно-розпорядчого впливу суб'єкта управління на поведінку і суспільну діяльність керованого об'єкта з метою досягнення поставлених управлінських цілей [2]. За різними критеріями групування серед методів науковцями виділяються планові та ринкові, прямі та непрямі, економічні та адміністративні, імперативні та індикативні, неформальні та специфічні.

У той же час М. Махненко вважає, що методами державного регулювання економіки слід вважати способи впливу держави в особі "законодавчих і виконавчих органів на сферу підприємництва, інфраструктуру ринку, некомерційний сектор економіки з метою створення або забезпечення умов їх діяльності відповідно до національної економічної політики" [6]. Державність взагалі є продуктом суспільства, тоді як історія державності фактично збігається з історією суспільства. Державність історично розвивається в державі, і цей перехід

є необхідним історичним результатом. У цьому ж процесі виникають та формуються функції держави, що регулюють економіку, розвиваються, видозмінюються та трансформуються разом з ними. Держава є явищем соціальним, й, як і будь-який інший соціальний феномен, його сутність міститься не в ньому самому, а в суспільстві.

Під методом державного регулювання соціального захисту військовослужбовців розуміється сукупність прийомів, способів впливу на об'єкт, яким управляють, для досягнення поставлених цілей.

У даному дослідженні встановлено, що об'єктами, на які спрямовується управлінський вплив держави, є три групи військовослужбовців:

1. Громадяни, які вступають до служби в Збройних Силах та правоохоронних органах.

2. Військовослужбовці, які вже проходять службу або працюють у відповідних структурах.

3. Пенсіонери або вивільнені за інвалідністю із служби в Збройних Силах та правоохоронних органах.

Окремо слід виділити членів сімей військовослужбовців усіх зазначених груп.

Особливості державних методів, що застосовувалися на дореформеному етапі формування та функціонування системи соціального захисту військовослужбовців, зумовлено специфікою державного регулювання економічних та соціальних процесів у межах патерналістської моделі соціального захисту. В умовах модернізації соціально-економічного розвитку виникає об'єктивна потреба у змістовних змінах державних методів, що обумовлюється постановкою нових цілей, серед яких: забезпечення ефективного функціонування ринкової економіки; підтримка балансу економічних та соціальних інтересів тощо.

На перехідному етапі сутність методів залишається традиційною. Адміністративні методи — це закони, накази, інструкції. Економічні регулятори — це податки, банківські відсотки, преференції (податкові інструменти), санкції тощо. Водночас відбуваються їх змістовні зміни.

У даній роботі це є застосування інструментів державного регулювання розвитку економічної діяльності установ соціального захисту через категорію попиту і пропозиції, для чого використовується система нормативів і законодавчих актів, які прямо або побічно регламентують поведінку суб'єктів економічної діяльності, впливають на учасників суспільного виробництва через систему адміністративно-економічних методів.

Аналіз адміністративних та економічних методів державного регулювання соціального захисту військовослужбовців свідчить про таке.

Застосування адміністративних методів державного регулювання соціального захисту військовослужбовців на перехідному етапі обумовлюється необхідністю створення відповідного правового та соціального середовища на етапі реформування з реалізацією таких функцій:

1. Організаційної (створення мережі установ соціального захисту населення з включенням функцій управління маркетинговими дослідженнями регіонального ринку соціальних послуг, асортиментом та якістю соціальних послуг тощо).

2. Управління державною власністю (створення ефективно функціонуючих інститутів державного замовлення, надання трансфертів, субвенцій, дотацій, гарантування ефективного використання бюджетних коштів, що надаються бюджету нижнього рівня з фонду фінансової підтримки на регіональному рівні тощо).

3. Збирання та обробка статистичної інформації (систематизація, обробка, аналіз, узагальнення інформації, зокрема дослідження показників інформаційного моніторингу, основаних на статистичній інформації та соціологічних опитуваннях).

4. Формування гарантованих державою інститутів заощадження.

Застосування економічних методів державного регулювання соціального захисту військовослужбовців на перехідному етапі обумовлено необхідністю захисту суспільства від ринкової монополії шляхом регулювання цін та підвищення якості обслуговування.

Економічне державне регулювання виконує функції: — стабілізації економіки в умовах масштабного реформування (відновлення рівноваги між попитом та пропозицією, контроль за рівнем інфляції тощо);

— розподілу ресурсів (стратегічне планування, прогнозування, маркетингове управління, вкладення інвестицій тощо);

— перерозподілу доходу (законодавчі та нормативні акти, норми, мотивація праці, соціальна допомога, соціальні інститути з одержання соціальної, медичної та професійної реабілітації тощо).

Основними принципами, на яких будується успадкована від радянських часів система соціального захисту військовослужбовців в Україні, є:

1. Диференційований підхід до різних соціально-демографічних прошарків і груп населення (пенсіонери, інваліди Збройних Сил, члени родин військовослужбовців).

2. Комплексність гарантій та норм.

3. Інтегрованість системи соціального захисту.

На думку автора, удосконалення принципів побудови системи соціального захисту військовослужбовців на перехідному етапі потребує застосування маркетингового підходу до надання соціальних послуг.

До забезпечуючих принципів соціального захисту військовослужбовців відносимо:

Принцип страхування — виплата страхових внесків з метою одержання коштів у разі скрутного становища або негараздів.

Принцип допомоги або опікунства — одержання коштів через стан здоров'я, недостатність матеріальних коштів, соціальне обслуговування.

Принцип забезпечення — одержання необхідної фінансової або інших видів допомоги через втрату здоров'я на службі з метою відновлення житла, реабілітації здоров'я тощо.

Принцип справедливості й неупередженості, закріплений у ст. 95 Конституції України [7], означає, що бюджетна система України ґрунтується на засадах справедливого й неупередженого розподілу суспільного багатства між громадянами і територіальними громадами. Дотримання цього принципу дозволяє забезпечувати рівний доступ громадян до основних бюджетних послуг та соціальних гарантій, реалізується через норми Бюджетного кодексу України щодо визначення фінансових нормативів бюджетної забезпеченості та дотацій вирівнювання [8].

Новими методами, засобами та принципами державного регулювання соціального захисту військовослужбовців в Україні на перехідному етапі стають соціальна необхідність та ресурсна готовність держави підтримувати зазначену категорію громадян в умовах модернізації соціально-економічного розвитку і пов'язаних з цими процесами реформами, що проводяться в системі охорони здоров'я, соціального страхування та соціальної підтримки, та співпадають у часі з масштабним реформуванням Збройних Сил та правоохоронних органів України.

В умовах реформування ключовим принципом реалізації соціальних прав та державних соціальних гарантій військовослужбовців стає принцип відповідальності соціально спрямованої держави забезпечувати їх рівень життя на рівні європейських країн. Новим інструментом реалізації механізму державного регулювання соціального захисту військовослужбовців, який має застосовуватися на постійній основі, системно має стати моніторинг процесу реформування системи соціального захисту військовослужбовців.

Елементами зазначеного моніторингу стають ефективно діючі державні інститути, що здійснюють аналіз стану і проблем у системі соціального захисту військовослужбовців, постійну аналітико-моніторинго-

ву діяльність щодо стану та тенденцій реформування, соціологічні опитування, оцінюють ефективність механізмів державного регулювання через застосування методу поетапної ідентифікації соціально-економічного процесу державного регулювання соціального захисту, проводять інформаційний моніторинг.

Соціальний захист військовослужбовців реалізується через традиційні заходи державного регулювання, які можуть бути активними та пасивними.

Активні заходи соціального захисту військовослужбовців мають на меті запобігання (попередження) ситуаціям, які загрожують їх добробуту. Відповідно застосування активних заходів соціального захисту виконує превентивну (запобіжну) функцію щодо захисту громадянина від втрати коштів, пов'язаної із безробіттям, старінням, хворобою, смертю; поліпшення добробуту громадянина через соціальні служби, економічну допомогу на виховання й освіту дітей тощо. Запобіжна функція реалізується через програми зайнятості, соціального страхування, охорони здоров'я тощо.

Пасивні заходи соціального захисту військовослужбовців мають на меті їх підтримку, коли через різні обставини вони опинилися в скрутному становищі та потребують соціальної допомоги. Основний принцип надання такої допомоги — адресність.

Відповідно застосування пасивних заходів соціального захисту виконує лікувально-реабілітаційну функцію, спрямовану на надання соціальної допомоги громадянам у скрутному становищі та допомагає їм вберегтися від зубожіння.

Важливою державною функцією, як і раніше, залишається соціальне забезпечення, завдяки якому держава здійснює військовослужбовцям гарантовані, нормовані виплати. Пільги, компенсації військовослужбовцям та членам їх сімей регулюються, зокрема законами України "Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей", "Про статус ветеранів військової служби і ветеранів органів внутрішніх справ та їх соціальний захист", Постановами Кабінету Міністрів України "Про Порядок забезпечення безплатного проїзду військовослужбовців і членів їхніх сімей у чергову відпустку, на нове місце служби та перевезення багажу", "Умови державного обов'язкового особистого страхування військовослужбовців і військовозобов'язаних, призваних на збори, і порядок виплат їм та членам їх сімей страхових сум" та багатьма іншими.

Закон України "Про соціальні послуги" також регламентує права та обов'язки клієнтів соціальних служб і працівників, які надають соціальні послуги, визначає структуру сфери надання соціальних послуг та управління нею. Відповідно до закону в Україні можуть надаватися такі послуги, як соціально-побутові; психологічні; соціально-педагогічні; організація індивідуального навчання і дозвілля, спортивно-оздоровчі; залучення до роботи різноманітних культурно-освітніх закладів, громадських організацій, забезпечення корекції психічного розвитку; соціально-медичні; соціально-економічні; юридичні; сприяння застосуванню державного примусу і реалізації юридичної відповідальності тих, хто протиправно діє стосовно цієї особи; послуги з працевлаштування; допомога в професійній реабілітації осіб з обмеженими фізичними можливостями; інформаційні послуги; поширення об'єктивної інформації про споживчі властивості та інші види послуг [9].

Питання соціального захисту та соціального забезпечення військовослужбовців на перехідному етапі є одним з актуальних та найважливіших. Основними напрямками соціального забезпечення виступає страхування життя та здоров'я військовослужбовців, охорона здоров'я та грошове забезпечення.

На думку І. Дацюка, систему соціального захисту військовослужбовців визначають як "цілісну сукупність передбачених законом стимулів, способів та засобів, що забезпечують військовослужбову лояльність і ста-

ранність військовослужбовців. Механізм соціального захисту є організованою певним чином сукупністю інститутів держави та правових засобів, що використовуються для захисту специфічних інтересів військовослужбовців" [3]. Регулювання соціального захисту військовослужбовців в Україні здійснюється органами державної влади. До суб'єктів регулювання соціального захисту військовослужбовців належать:

Вищі органи державної влади України — Верховна Рада України, Кабінет Міністрів України, Міністерство соціальної політики України, Міністерство Збройних Сил України, інші профільні міністерства.

Спеціалізовані органи соціального захисту військовослужбовців — Державна служба зайнятості України, Державний пенсійний фонд.

Місцеві органи регулювання соціального захисту військовослужбовців — місцеві державні адміністрації, виконавчі органи відповідних рад.

Професійні спілки.

Підприємства, установи, організації різних форм власності.

У системі центральних органів виконавчої влади із забезпечення реалізації державної політики соціального захисту головним органом є Міністерство соціальної політики України, основними завданнями якого є забезпечення: реалізації державної політики у сфері зайнятості та трудової міграції; соціального захисту населення; соціального страхування; соціально-трудова відносин та здійснення нагляду за дотриманням законодавства про працю; нормування та стимулювання праці; умов праці, пенсійного забезпечення тощо [3]. Функції центральних органів державної влади в контексті забезпечення соціального захисту в Україні полягають у розробці правових основ соціальної допомоги й обслуговування, створенні нормативної бази і механізмів її реалізації, контролі за здійсненням правових основ надання соціальної допомоги й обслуговування, контролі за виконанням нормативної бази і механізмів її реалізації.

Функціями місцевих органів державної влади є визначення розмірів і видів соціальної допомоги й обслуговування, розробка додаткових умов отримання соціальної допомоги й обслуговування.

До функцій органів місцевого самоврядування відносяться: надання соціальної допомоги й обслуговування через діяльність установ соціального захисту населення як державної, так і недержавної форм власності.

Визначаючи засади державної політики соціального захисту військовослужбовців, роль і місце держави в забезпеченні соціального захисту військовослужбовців та особливості державних методів і принципів функціонування відповідної системи, слід зазначити, що Збройні Сили та правоохоронні органи є гарантом національної безпеки України.

У умовах модернізації соціально-економічного розвитку державна політика соціального захисту військовослужбовців може бути успішно реалізована, якщо буде розроблена концепція соціального захисту військовослужбовців, створені або відновлені відповідні механізми, відповідне ресурсне забезпечення, а саме фінансово-матеріальні умови для функціонування соціальної інфраструктури військовослужбовців: медичні та санаторно-курортні заклади; центри реабілітації; заклади освіти, науки, культури, інформаційного забезпечення тощо.

Для реалізації політики соціального захисту військовослужбовців державі необхідні фінансові ресурси, джерелом яких стають: податки, що сплачуються до держбюджету; внески на обов'язкове державне соціальне страхування; приватні кошти, а саме витрати підприємств і організацій на соціальні потреби, приватна добродійність та інші джерела [8].

Тому важливим завданням політики соціального захисту військовослужбовців є адресна (тобто призначена для конкретних груп громадян) соціальна підтримка з боку держави, в першу чергу, найменш за-

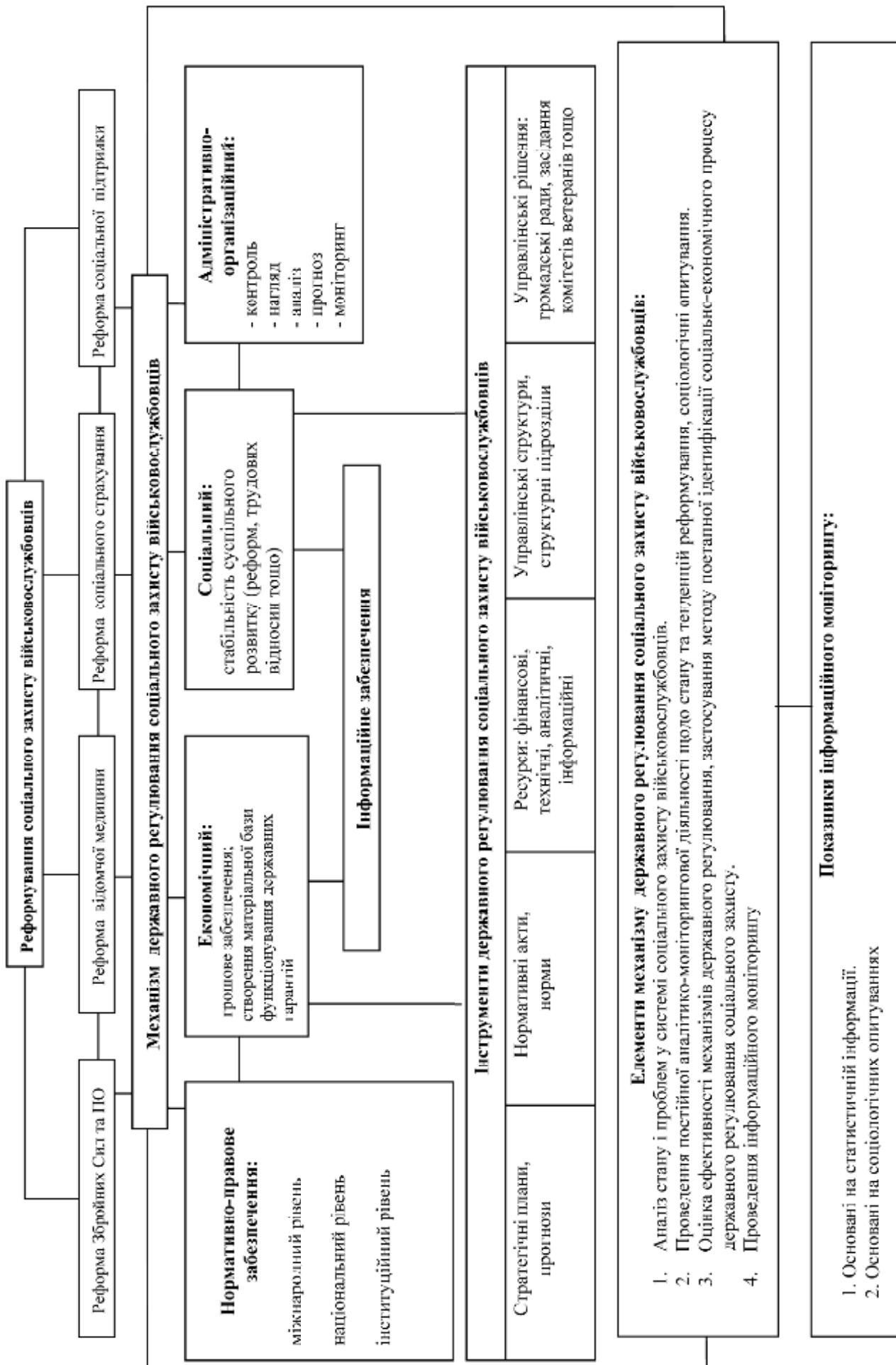

Рис. 1. Складові механізми державного регулювання соціального захисту військовослужбовців в умовах реформування

хищених верств військовослужбовців, яка має вдосконалюватися відповідно до цілей реформування Збройних Сил та правоохоронних органів України. Держава має спиратися на сильну владу та ефективну систему державного управління. Досягнення мети державної політики щодо забезпечення соціального захисту військовослужбовців здійснюється з використанням відповідних механізмів державного регулювання, що стають дієздатними за певних умов і реалізуються через відповідні засоби та методи впливу на економічну та соціальну системи. У загальному визначенні функції механізму соціального захисту військовослужбовців у державно-правовому та соціально-економічному полі є специфічними за предметом, змістом і засобом забезпечення цілісними управлінськими діями держави. Вони тісно пов'язані з суспільними функціями держави й відбивають способи здійснення останніх.

При переході від системи соціального забезпечення військовослужбовців, яка склалася за радянської (патерналістської) моделі, до системи соціального захисту за ринкової моделі соціально-економічного розвитку країни, спостерігається погіршення стану соціального захисту військовослужбовців. Ускладнює ситуацію той факт, що реформування Збройних Сил та правоохоронних органів України розпочалося без попередньої розробки концепції соціального захисту військовослужбовців (відповідного інституційного забезпечення реформ). Тому для забезпечення соціального захисту військовослужбовців в умовах масштабного реформування Збройних Сил та правоохоронних органів України вирішальну та стабілізуючу роль відіграють рівень та методи державного регулювання, які передбачають вибір, підтримку та реалізацію пріоритетів соціальної політики держави. Основою механізму державного регулювання соціального захисту військовослужбовців є відповідна державна політика, яка ефективно реалізується через законодавчо-правові, економічні, соціальні та адміністративні організаційні механізми державного регулювання (рис. 1).

Практичній реалізації механізмів державного регулювання соціального захисту військовослужбовців має передувати розвиток відповідної теоретичної концепції щодо усвідомлення суспільством об'єктивної потреби в зміні сутності методів і принципів державного регулювання.

Розвиток державного регулювання соціального захисту військовослужбовців в умовах реформування Збройних Сил та правоохоронних органів України передбачає організацію, функціонування, оцінку результативності та ефективності державного управління економічними й соціальними процесами в суспільстві.

ВИСНОВКИ

В умовах модернізації соціально-економічного розвитку виникає необхідність наукового обґрунтування сутності та змісту поняття соціального захисту військовослужбовців через визначення соціальної необхідності та ресурсної готовності держави підтримувати зазначену категорію громадян та членів їх сімей; гарантувати надання правової, фінансової та матеріальної допомоги з метою нейтралізації або мінімізації дестабілізуючих впливів періоду реформування Збройних Сил та правоохоронних органів.

Доведено необхідність змістовного доповнення методів і принципів державного регулювання соціального захисту військовослужбовців та вдосконалення відповідного нормативно-правового забезпечення в частині інституційного регулювання в перехідному періоді (від патерналістської до ринкової моделі соціального захисту), при якому механізм реалізації перетворень спрямовано на врахування прогресивних тенденцій і протиріч суспільного розвитку.

Встановлено, що об'єктами, на які спрямовується управлінський вплив держави, є три групи військовослужбовців: громадяни, які вступають до служби в Збройних Силах та правоохоронних органах; військо-

вослужбовці, які вже проходить службу або працюють у відповідних структурах; пенсіонери або вивільнені за інвалідністю зі служби.

Досягнення поставлених державою цілей має виходити з довгострокового, середньострокового та короткострокового цілепокладання у напрямі узгодження інтересів економічних суб'єктів держави, створення економічних стимулів, ефективного використання коштів бюджету у забезпеченні соціального захисту військовослужбовців.

Література:

1. Дмитриченко Л.И. Государственное регулирование экономики: методология и теория: монография / Л.И. Дмитриченко. — Донецк: Издательство "УкрНТЭК", 2001. — 329 с.
2. Мельник А.Ф. Державне управління: навч. посіб. / А.Ф. Мельник, О.Ю. Оболенський, А.Ю. Расіна. — К.: Знання-Прес, 2003. — 344 с.
3. Дацюк І.П. Механізми соціального захисту військовослужбовців у трансформаційному суспільстві: автореф. дис. канд. держ. упр. / І.П. Дацюк. — Донецьк, 2010. — 20 с.
4. Державне управління: теорія і практика / За заг. ред. проф. В.Б. Авер'янова. — К.: Юрінком-Інтер, 1998. — 431 с.
5. Державне регулювання спеціальних монополій в Україні: монографія / За заг. ред. проф. В. Бодрова. — Х.: Вид-во "Константа", 2005. — 320 с.
6. Махненко М. Законодавчі проблеми соціальної політики / М. Махненко // Віче. — 2010. — № 5. — С. 87—100.
7. Конституція України // Закони України. — Т. 10. — К.: Основи, 1998. — С. 5—41.
8. Бабкін В.Д. Конституційні засади соціальної держави України / В.Д. Бабкін // Правова держава. — 2000. — № 11. — С. 128—134.
9. Авер'янова Є. Спрощена система оподаткування. Консультації. Роз'яснення спеціалістів міністерств та відомств. Нормативна база. Первинна документація / Є. Авер'янова, Л. Артем'єва, В. Василенко. — Дніпропетровськ: Баланс-клуб, 2006. — 207 с.
10. Адміністративне право України / За ред. Ю.П. Битяка. — Харків: Право, 2001. — 527 с.

References:

1. Dmytrychenko, L.Y. (2001), *Hosudarstvennoe rehu-lyrovanye ekonomiky: metodolohiya y teoryia*, UkrNTEK, Donetsk, Ukraine.
2. Mel'nyk, A.F. Obolens'kyj, O.Yu. Rasina, A.Yu. (2003), *Derzhavne upravlinnia, Znannia-Pris, Kyiv, Ukraine*.
3. Datsiuk, I.P. "Mekhanizmy sotsial'noho zakhystu vijs'kovosluzhbovtiv u transformatsijnomu suspil'stvi", Candidate Degree in Public Management Thesis, Mechanisms of Public Management, Donetsk State University of Management, Donetsk, Ukraine.
4. Aver'ianova, V.B. (1998), *Derzhavne upravlinnia: teoriia i praktyka*, Yurinkom-Inter, Kyiv, Ukraine.
5. Bodrova, V. (2005), *Derzhavne rehuliuвання spetsial'nykh monopolij v Ukraini*, Konstanta, Kyiv, Ukraine.
6. Makhnenko, M. (2010), "Zakonodavchi problemy sotsial'noi polityky", *Viche*, vol. 5, pp. 87—100.
7. Konstytutsiia Ukrainy (1998), *Osnovy*, Kyiv, Ukraine.
8. Babkin, V.D. (2000), "Konstytutsijni zasady sotsial'noi derzhavy Ukraina", *Pravova derzhava*, vol. 11, pp. 128—134.
9. Aver'ianova, Ye. Artem'ieva, L. and Vasylenko, V. (2006), *Sproschena systema opodatkuвання. Konsul'tatsii. Roz'iasnennia spetsialistiv ministerstv ta vidomstv. Normatyvna baza. Pervynna dokumentatsiia*, Balans-klub, Dnipropetrovs'k, Ukraine.
10. Bytiaka, Yu.P. (2001), *Administrativne pravo Ukrainy*, Pravo, Kharkiv, Ukraine.

Стаття надійшла до редакції 26.10.2013 р.